

Energimyndighetens reflektion om underlaget till integrerad nationell energi- och klimatplan (NEKP)

Bakgrund

I förordningen om styrningen av energiunionen och av klimatåtgärder - den så kallade Styrningsförordningen¹ - finns krav på att EU:s medlemsstater vart tionde år, med start 2019 tar fram en integrerad nationell energi- och klimatplan (NEKP) med syfte att visa hur medlemsstaterna ska uppnå sina bidrag till EU:s mål på energi- och klimatområdet. Enligt Styrningsförordningen (artikel 14) ska planerna uppdateras senast den 30 juni 2024 och därefter vart tionde år. Energimyndigheten lämnade den 17 april 2024 ett underlag till regeringen till en uppdaterad integrerad nationell energi- och klimatplan. Det har varit Energimyndighetens uppdrag att ta fram detta underlag som regeringen sedan använder för att ta fram Sveriges slutliga uppdaterade plan som redovisas till EU-kommissionen den 30 juni 2024. Syftet med Energimyndighetens underlag är att ge regeringen ett faktabaserat underlag om nuläge och utveckling framåt på energi- och klimatområdet utifrån befintliga och planerade² styrmedel. Energimyndigheten varken utvärderar eller rekommenderar i underlaget vilken politik eller styrning som vore den bästa för att nå EU:s mål på energi- och klimatområdet. Planens utformning följer av en mall som finns i Styrningsförordningen och som inte ger utrymme för egna analyser i någon större omfattning. Energimyndigheten ger därför här sin reflektion och bedömning av underlaget till planen.

Sammanfattande reflektioner

- Befintliga och planerade styrmedel räcker inte för att Sverige ska klara sina bidrag till EU-målen inom energieffektivisering och förnybar energi till 2030. Det visar beräkningar av Sveriges bidrag till EU-målen i förhållande till de scenarier som tagits fram av Energimyndigheten.

¹ EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING (EU) 2018/1999 av den 11 december 2018 om styrning av energiunionen och av klimatåtgärder samt om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 663/2009 och (EG) nr 715/2009, Europaparlamentets och rådets direktiv 94/22/EG, 98/70/EG, 2009/31/EG, 2009/73/EG, 2010/31/EU, 2012/27/EU och 2013/30/EU samt rådets direktiv 2009/119/EG och (EU) 2015/652 och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 525/2013 (Text av betydelse för EES.)

² Enligt Styrningsförordningens definition på befintliga och planerade styrmedel.

- I Förnybartdirektivet (RED)³ och Energieffektiviseringsdirektivet (EED)⁴ har Sverige, i relation till andra länder, mycket höga bidrag som ska uppnås. I Sverige förväntas en omfattande nyindustrialisering och elektrifiering av industrin ske som leder till kraftigt minskade utsläpp såväl nationellt som internationellt men som möjliggörs genom en ökad energianvändning. Om Sverige samtidigt ska klara att både minska sina utsläpp och sina bidrag till dessa mål ser Energimyndigheten exempelvis en risk att vissa sektorer måste effektivisera mer än vad som är kostnadseffektivt och klokt ur ett livscykelperspektiv. Det kan också leda till att omställningen riskerar att försenas med ökade kumulativa utsläpp som konsekvens och att industrier väljer att etablera sig på andra ställen med minskad konkurrenskraft som effekt.
- Utifrån de befintliga styrmedlen och med de förslag som är så konkreta att de kan definieras som planerade styrmedel (enligt Styrningsförordningen) bedömer Energimyndigheten att utsläppen i Sverige inte kommer att minska i tillräcklig takt för att Sveriges åtagande enligt EU:s ansvarsfördelningsförordning (ESR)⁵ i den icke-handlande sektorn ska kunna nås till 2030. Energimyndighetens bedömning är vidare att Sveriges åtaganden i markanvändningssektorn i EU, enligt den så kallade LULUCF-förordningen⁶, inte nås till 2030 med befintlig politik.
- För att uppnå Sveriges bidrag till EU-målen är det Energimyndighetens bedömning att det behövs ytterligare styrmedel och det är brådskande att utreda och implementera dessa styrmedel. Elektrifiering är en viktig pusselbit för att ställa om energisystemet till fossilfrihet men en kraftfull elektrifiering kommer inte räcka för att minska utsläppen i transportsektorn tillräckligt snabbt för att nå ESR-målet. Elektrifiering i form av nyindustrialisering minskar också möjligheterna att nå energieffektiviseringsmålen även om det är möjliggörande för minskade utsläpp och positivt för Sveriges konkurrenskraft.
- Mycket har hänt bara de senaste åren (pandemi, höga energipriser, inflation, krig i vårt närområde etc.) och det har ännu inte varit något ”normalår” efter detta. Det är ännu oklart hur dessa omvärldshändelser

³ EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV (EU) 2023/2413 av den 18 oktober 2023 om ändring av direktiv (EU) 2018/2001, förordning (EU) 2018/1999 och direktiv 98/70/EG vad gäller främjande av energi från förnybara energikällor, och om upphävande av rådets direktiv (EU) 2015/652.

⁴ EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV (EU) 2023/1791 av den 13 september 2023 om energieffektivitet och om ändring av förordning (EU) 2023/955 (omarbetning).

⁵ EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING (EU) 2023/857 av den 19 april 2023 om ändring av förordning (EU) 2018/842 om medlemsstaternas bindande årliga minskningar av växthusgasutsläpp under perioden 2021-2030 som bidrar till klimatåtgärder för att fullgöra åtagandena enligt Parisavtalet samt om ändring av förordning (EU) 2018/1999.

⁶ EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING (EU) 2023/839 av den 19 april 2023 om ändring av förordning (EU) 2018/841 vad gäller tillämpningsområdet, förenkling av reglerna för rapportering och efterlevnadskontroll och fastställande av medlemsstaternas mål för 2030 och av förordning (EU) 2018/1999 vad gäller förbättrad övervakning, rapportering, uppföljning av framsteg och översyn.

har påverkat och kan komma att påverka energianvändningen på längre sikt och därmed även uppfyllelsen av energi- och klimatpolitiska mål.

- Det har inte varit möjligt att i planen till fullo inkludera samtliga beslutade och förslagna tillägg och ändringar i EU-lagstiftning som arbetats fram genom Fit for 55 eftersom implementering av de nya EU-lagstiftningarna precis har påbörjats. I och med att lagstiftningarna implementeras kan också ny politik komma på plats som kommer att påverka framtida målpuppfyllnad på sätt vi idag inte känner till.
- Energimyndighetens bedömning är att Sverige inte når upp till sina bidrag till de olika EU-målen, men det betyder inte att det med nödvändighet är så framtiden kommer att se ut. Det är bedömningar gjorda utifrån scenarier över framtiden som baseras på nu kända styrmedel och omvärldsfaktorer. Utvecklingen framåt är beroende av hur olika faktorer förändras och vilka nya styrmedel och åtgärder som införs. Nu tar också regeringens arbete vid med att slutföra uppdateringen av den nationella energi- och klimatplanen innan den levereras till EU den 30 juni 2024.

Utmaningar med att presentera ett underlag till en integrerad nationell energi- och klimatplan

Att ta fram underlaget till en integrerad nationell energi- och klimatplan har varit utmanande. Underlaget speglar inte per automatik Energimyndighetens bedömning av hur den framtida energi- och klimatpolitiken bör se ut för att energi- och klimatmålen ska nås. Dokumentet ger snarare en bild av hur det ser ut just nu och framåt baserat på den befintliga politiken och befintliga samt konkreta planerade styrmedel och utifrån de mått, beräkningssätt och aspekter som EU-kommissionen efterfrågar. Eftersom formatet och innehållet i planen till stor del är fast utifrån hur Styrningsförordningen är formulerad finns begränsade möjligheter att föra fram alla de nationella förutsättningar och strategier som påverkar Sveriges väg mot målen samt ge egna analyser på innehållet. Det blir därför svårt att fånga vissa delar av den svenska energi- och klimatomställningen på ett rättvisande sätt såsom satsningar på elektrifiering, kärnkraft, nyindustrialisering etc. Att Sverige i underlaget till plan inte heller bedöms nå de olika EU-målen betyder inte att det är så framtiden kommer att se ut. Det är bedömningar gjorda utifrån scenarier över framtiden, men utvecklingen framåt är beroende av hur olika antaganden förändras och vilka styrmedel och åtgärder som införs.

Det bör också nämnas att det är komplext att göra bedömningar om framtiden när utvecklingen går så pass fort och omställningen förväntas bli så pass omfattande som den är nu. Mycket har hänt de senaste åren (pandemi, höga energipriser, inflation, krig i vårt närområde etc.) och det har ännu inte varit något ”normalår” efter detta. Det är ännu oklart hur dessa omvärldshändelser har påverkat och kan komma att påverka energianvändningen på längre sikt och därmed även uppfyllelsen av energi- och klimatpolitiska mål. Även teknikutvecklingen,

kostnadsutvecklingen brett och förändringar i konsumtionsmönster och beteenden medför svåröversäglbara effekter. Det kan därför medföra osäkerheter att göra bedömningar av måluppfyllnad på relativt kort sikt utifrån mer långsiktiga scenarier. Det hade varit att föredra att i stället utgå från mer kortsiktiga prognoser i vissa fall. Av det skälet presenteras i underlaget också ett känslighetsfall med en annan utveckling för specifikt transportsektorn då det scenario som tagits fram inte speglar den utveckling som varit de senaste åren. Anledningen till detta är att scenariot tagits fram innan den senaste energi- och utsläppsstatistiken fanns tillgänglig. Det är dock fortfarande för tidigt att säga hur utvecklingen inom transportsektorn på längre sikt kommer att se ut då effekterna av minskad reduktionsplikt och sänkta energi- och koldioxidskatter på lång sikt inte är kända.

EU-kommissionen har högt ställda förväntningar på innehållet i denna plan och vill att mycket av de nya krav som kommit i samband med omarbetade direktiv och förordningar ska inkluderas. Det har inte varit möjligt att inkludera de omarbetade direktiven och förordningarna till fullo med tanke på att implementeringen av de nya EU-lagstiftningarna precis har påbörjats och att tydliga vägledningar och instruktioner från EU-kommissionen i många fall saknas. Vissa lagstiftningar har inte ens formellt beslutats eller trätt i kraft, såsom direktivet om byggnaders energiprestanda eller elmarknadsförordning och -direktiv. Där redovisningar enligt de nya lagkraven har gjorts finns osäkerheter i utfall på grund av att metoder inte är fullständigt fastställda. Detta är en utmaning Sverige delar med alla medlemsländer, något som på ett aggregerat plan minskar förutsägbarhet och jämförbarhet. Syftet med att samla krav och rapportering i en integrerad plan är gott men planen är låst i sitt format och många uppgifter (som inte alltid finns tillgängliga) efterfrågas. Processen med att redovisa på andra skärningar än det Sverige (och Eurostat) har statistik för eller att begära in uppgifter i NEKP som inte beslutats i andra processer innebär svårigheter och ökade kostnader än om befintlig statistik hade kunnat nyttjas.

EU-kommissionen har lämnat relevanta synpunkter och rekommendationer på Sveriges utkast till plan ur ett övergripande perspektiv, men det har varit svårt att inom tidsramen inkludera samtliga på ett tillfredsställande sätt. Det är utmanande att leva upp till de högt ställda, men också delvis otydliga och oklara krav och detta försvåras när till exempel vägledningar, mallar och rekommendationer från kommissionen försenas. Energimyndigheten ser också en risk att det huvudsakliga syftet med både planen och olika direktiv och förordningar riskerar att tappas bort när innehållet är så pass detaljstyrt.

Energimyndigheten har inte rådighet att ta fram ny politik varför det inte från myndighetens sida är möjligt att uppfylla alla kommissionens önskemål i detta underlag. Om ny politik ska tas fram krävs det att regeringen gör detta och inkluderar det i den slutliga NEKP som ska redovisas till EU-kommissionen den 30 juni 2024.

Energimyndighetens bedömningar om måluppfyllnad på kort sikt

Det underlag till integrerad nationell energi- och klimatplan som Energimyndigheten tagit fram speglar tidigare och befintlig politik och i viss mån de ambitioner som aviserats från politiken. Hur det faktiska utfallet gentemot mål blir beror förstås på den framtida politiken och vilka styrmedel som införs. Som går att se i underlaget kommer Sverige med nuvarande, och enligt förordningen definierade planerade styrmedel, inte klara av sina bidrag till EU-målen på energi- och klimatområdet till 2030.

Med den politik som är beslutad och med de förslag som är så konkreta att de kan definieras som planerade styrmedel bedömer Energimyndigheten, liksom Naturvårdsverket i sin Klimatredovisning⁷, att utsläppen i Sverige inte kommer att minska i tillräcklig takt för att Sveriges åtagande enligt EU:s ansvarsfördelningsförordning (ESR) i den icke-handlande sektorn ska kunna nås till 2030. En av de huvudsakliga anledningarna till detta är att reduktionsplikten samt energi- och koldioxidskatter har sänkts samtidigt som det inte finns något styrmedel som ersätter. Energimyndigheten bedömer också att det än så länge inte heller finns tillräckligt konkreta planer på styrmedel framåt för att det ska kunna bedömas som planerade styrmedel i det här sammanhanget (utifrån Styrningsförordningens definition av planerade styrmedel). Det som har aviserats av regeringen är framför allt framtida analyser och utredningar snarare än konkreta åtgärder. Det behövs ytterligare styrmedel och det är brådskande att utreda och implementera dessa så snart som möjligt. Elektrifiering är en viktig pusselbit för att ställa om energisystemet till fossilfrihet men en kraftfull elektrifiering kommer inte räcka för att nå detta mål.

Genom sänkt reduktionsplikt och sänkt skatt blir också fossila alternativ billigare vilket hämmar elektrifieringen av transportsektorn då konkurrenssituationen mellan olika drivmedel förändras. Elektrifieringen riskerar dessutom att fördröjas om inte mer görs för att främja omställningen i hela energisystemet snarare än enbart för specifika energibärare eller kraftslag. Energisystemet är en helhet där olika delar samverkar och ingen enskild energibärare kan lösa allt. Styrmedel och åtgärder inom andra områden än elproduktion och eldistribution som påverkar användningen av el och omställningen till fossilfrihet behöver identifieras och vid behov införas.

Energimyndighetens bedömning är att Sveriges åtaganden i markanvändningssektorn i EU, enligt den så kallade LULUCF-förordningen, inte nås till 2030. Som framgår av underlaget görs många åtgärder inom skogs- och jordbrukssektorerna men det är inte tillräckligt för att nå Sveriges åtagande. Samtidigt finns många osäkerheter bland annat kring skogens tillväxt. För att belysa osäkerheterna kring nettoupptagets utveckling har scenarier med olika antaganden om tillväxtnivåer för skogsmark tagits fram.

⁷ Naturvårdsverket (2024), *Naturvårdsverkets underlag till regeringens klimatredovisning 2024*, <https://www.naturvardsverket.se/49732a/globalassets/amnen/klimat/klimatredovisning/naturvardsverkets-underlag-till-regeringens-klimatredovisning-2024.pdf>

Kostnadseffektiva insatser behöver också utredas och implementeras så snart som möjligt för att energianvändningen ska minska enligt den utvecklingsbana som föreslås i EED. En effektiv användning av energi är en förutsättning för att uppnå klimatmålen genom att minska efterfrågan på fossil energi både direkt och indirekt genom att tillgängliggöra större mängder fossilfri energi. Huvudsyftet med EU:s energieffektivitetsmål är just att bidra till att uppnå EU:s klimatmål till 2030. Det finns också en stor potential för energieffektivisering. Det är dock problematiskt när energieffektivisering direktöversätts till en minskad energianvändning samtidigt som det i Sverige sker en stor klimatomställning som förutsätter en kraftig elektrifiering för att fasa ut svårreducerade växthusgasutsläpp samt en nyindustrialisering som är elintensiv men bidrar till minskade utsläpp av växthusgaser nationellt, i EU och internationellt. Det är mycket svårt att se hur en sådan minskning skulle kunna uppnås parallellt med den ökande elektrifiering som ses i Energimyndighetens scenarier, även med de mest ambitiösa energieffektiviseringsåtgärder. Förutom att fasa ut de svåråtkomliga utsläppen inom den egna sektorn bidrar industrins omställning även till minskade utsläpp i nedströmssektorer, att skapa arbetstillfällen och till ett fortsatt rikt innovationsklimat. Effekter som stämmer väl överens med vad *fit for 55-paketet*⁸ äsytar uppnå. Det nya energieffektivitetsmålets ambitionsnivå och utformning (uttryckt som en taknivå) innebär i kombination med de begränsade möjligheterna att frångå EU-kommissionens bidragsfördelning en olycklig målkonflikt för Sverige mellan minskad energianvändning och minskade växthusgasutsläpp. Om Sverige tvingas uppfylla den storlek på bidrag som EU-kommissionen föreslår finns en överhängande risk för att industrins klimatomställning och nyetableringar såsom batterifabriker och fossilfria stålsatsningar senareläggs eller till och med förhindras. Något som skulle få konsekvenser även utanför Sveriges gränser.

I den nationella energi- och klimatplanen ska Sverige och alla medlemsstater också sätta ett bidrag för förnybar energi år 2030. Om EU-kommissionen kommer fram till att EU:s mål inte nås med summan av de nationella bidragen kommer man att titta på vad som är ett rimligt nationellt bidrag från varje land enligt de så kallade objektiva kriterierna. Om kriterierna används blir det en form av bördefördelning även om EU:s mål egentligen inte ska bördefördelas. I takt med att ambitionen ökat inom EU och nya beräkningssätt för förnybar energi sker i RED finns det ett stort behov av att se över dessa kriterier. Så som kriterierna är utformade nu blir påverkan på Sverige stor då de leder till ett väldigt högt bidrag för förnybar energi på 76–78 procent medan andra länder inte påverkas i samma utsträckning. Omställningen som nu pågår inkluderar även elektrifiering och produktion av vätgas som dessutom ökar energianvändningen i länder där nya verksamheter för produktion av elektrobränslen etableras, vilket planeras i Sverige. Utöver det medför nya beräkningssätt i RED att den förnybara elen som används för att producera elektrobränslen inte längre får ingå i beräkningen av andelen förnybar energi. Dessutom saknas ett tak för medlemsländer likt de som finns för sektorn värme/kyla och för fjärrvärme/kyla

⁸ Europeiska rådet, 55 %-paketet, <https://www.consilium.europa.eu/sv/policies/green-deal/fit-for-55/>

där länder som har en andel förnybart över 60 procent inte behöver öka andelen ytterligare som ett krav. Om till exempel det gemensamma EU-målet skulle öka till 62 procent ger nuvarande beräkning med de objektiva kriterierna att Sverige ska bidra med över 100 procent förnybar andel, vilket förstås inte är rimligt eller möjligt.

Energimyndigheten är positiv till att EU-kommissionen presenterat ett meddelande där de ger en tydlig rekommendation för ett klimatmål till 2040 så att den politiska debatten kan inledas. Ett tydligt mål och långsiktiga spelregler är viktigt då många av de beslut som krävs för att nå målet till 2040 och netto-noll till 2050 kommer att behöva fattas under de närmsta åren. Som underlaget till nationell energi- och klimatplan visar kommer dock Sverige inte att nå sina bidrag till nuvarande 2030-mål med befintlig politik. Energimyndigheten noterar att förslaget till EU:s klimatmål till 2040 kan komma att innebära tidsmässigt mer ambitiösa krav jämfört med Sveriges nuvarande mål till 2045, vad gäller ambitionen att minska bruttoutsläppen. Det kommer krävas att många beslut fattas de närmaste åren både för att nå 2030-målen, för att minska växthusgasutsläppen netto med 90 procent till 2040 och för att nå netto-noll till 2050.

Sammanfattning av innehållet i underlaget till integrerad nationell energi- och klimatplan

Mycket har uppdaterats i underlaget till integrerad nationell energi- och klimatplan både i förhållande till Sveriges ursprungliga plan från 2019 och i förhållande till det utkast till uppdaterad plan som regeringen skickade till EU-kommissionen 30 juni 2023. Planen har uppdaterats med aktuella underlag och skrivelser utifrån nu gällande politik både på nationell nivå samt utifrån de nya krav som ställs i omarbetade direktiv och förordningar från EU. Planen har också uppdaterats, i den mån det varit möjligt, med hänsyn taget till de rekommendationer Sverige fick från EU-kommissionen i december 2023 på sitt utkast till uppdaterad plan.

Under 2023 har Naturvårdsverket och Energimyndigheten tagit fram nya klimat- och energiscenarier. Energiscenarierna används som underlag till klimatscenarierna, som rapporteras till Europeiska kommissionen i samband med klimatrapporeringen. Scenariot som presenteras i planen (kallat basscenariot) är, om inget annat anges, baserat på kommissionens rekommenderade antaganden om prisutvecklingen för fossila bränslen och utsläppsrätter. Scenariot utgår från beslutade energi- och klimatpolitiska styrmedel i Sverige till och med den 30 juni 2023. I planen presenteras också ett känslighetsfall (kallat känslighetsfall transport). För känslighetsfallet har inget fullständigt scenario gjorts utan det är endast energianvändningen i transportsektorn som justerats.

Planen är uppdelad i fem dimensioner; Minskade växthusgasutsläpp (inklusive Förnybar energi), Energieffektivitet, Energisäkerhet, Den inre energimarknaden samt Forskning, innovation och konkurrenskraft. För samtliga dimensioner beskrivs i planen nationella målsättningar och mål, styrmedel och åtgärder samt

nuläge vad gäller befintliga styrmedel och åtgärder och prognoser som grundar sig på dessa. I planen presenteras också en översikt och förfarande för upprättande av planen samt en konsekvensbedömning av planerade styrmedel och åtgärder.

I dimensionen **Minskade växthusgasutsläpp** presenteras bland annat Sveriges utveckling gentemot Sveriges åtagande enligt EU:s reviderade Ansvarsfördelningsförordning (ESR)⁹ i den icke-handlande sektorn, Sveriges åtaganden i markanvändningssektorn i EU enligt den reviderade LULUCF-förordningen¹⁰ samt Sveriges bidrag till målet för förnybar energi år 2030 enligt det reviderade Förnybartdirektivet¹¹.

Baserat på det basscenario och känslighetsfall för transportsektorn (med lägre användning av fossila drivmedel) som tagits fram och bygger på beslutade styrmedel nås inte Sveriges EU-mål om 50 procents utsläppsminskning 2030 inom ESR-sektorn. Enligt basscenariot minskar utsläppen till cirka 25,3 miljoner ton koldioxidekvivalenter till år 2030. I känslighetsfallet minskar utsläppen ytterligare till cirka 24,3 miljoner ton koldioxidekvivalenter år 2030. Enligt ESR ska Sverige minska utsläppen med 50 procent till 2030 jämfört med 2005, vilket innebär en minskning från 31,3 miljoner ton koldioxidekvivalenter år 2021 till 21,6 miljoner ton år 2030. Genom att spara överskott 2021–2023 samt användning av utsläppsrätter från EUETS beräknas preliminärt ett ackumulerat underskott på cirka 1–9 miljon ton för perioden 2021–2030, beroende på om man tittar på basscenariot eller känslighetsfallet.

Enligt LULUCF-förordningen ska Sveriges totala nettoupptag av koldioxidekvivalenter vara knappt 4 miljoner ton högre 2030 jämfört med genomsnittsnivån under perioden 2016–2018. Utifrån det senaste årets rapportering innebär det att Sverige behöver uppnå ett nettoupptag på 49 miljoner ton koldioxidekvivalenter år 2030. För att belysa osäkerheterna kring nettoupptagets utveckling har scenarier med olika antaganden om tillväxtnivåer tagits fram för skogsmark. Enligt scenariot med medeltillväxt för skogsmark beräknas det totala nettoupptaget från LULUCF-sektorn till cirka 42 miljoner ton koldioxidekvivalenter år 2030 vilket innebär att avståndet till målet 2030 är cirka 7 miljoner ton koldioxidekvivalenter. Enligt scenariot med minskad tillväxt blir det totala nettoupptaget cirka 29 miljoner ton koldioxidekvivalenter, vilket

⁹ EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING (EU) 2023/857 av den 19 april 2023 om ändring av förordning (EU) 2018/842 om medlemsstaternas bindande årliga minskningar av växthusgasutsläpp under perioden 2021-2030 som bidrar till klimatåtgärder för att fullgöra åtagandena enligt Parisavtalet samt om ändring av förordning (EU) 2018/1999.

¹⁰ EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING (EU) 2023/839 av den 19 april 2023 om ändring av förordning (EU) 2018/841 vad gäller tillämpningsområdet, förenkling av reglerna för rapportering och efterlevnadskontroll och fastställande av medlemsstaternas mål för 2030 och av förordning (EU) 2018/1999 vad gäller förbättrad övervakning, rapportering, uppföljning av framsteg och översyn.

¹¹ EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV (EU) 2023/2413 av den 18 oktober 2023 om ändring av direktiv (EU) 2018/2001, förordning (EU) 2018/1999 och direktiv 98/70/EG vad gäller främjande av energi från förnybara energikällor, och om upphävande av rådets direktiv (EU) 2015/652.

innebär att avståndet till målet 2030 blir cirka 19 miljoner ton koldioxidekvivalenter.

Andelen förnybar energi i förhållande till energianvändningen, enligt den beräkningsmodell som finns i Förnybartdirektivet, ökar i basscenariot från 66 procent 2022 till 67 procent 2030. Om EU-kommissionen kommer fram till att EU:s mål om total andel förnybar energi inte nås med summan av de nationella bidragen kommer man att titta på vad som är ett rimligt nationellt bidrag från varje land enligt de så kallade objektiva kriterierna. Sverige behöver enligt dessa ha ett bidrag för förnybar energi på 76–78 procent, vilket inte nås enligt scenariot över befintliga styrmedel. Utöver förnybar elproduktion produceras även en stor del fossilfri el i kärnkraftverken i Sverige. Om den fossilfria elproduktionen på knappt 52 TWh i befintliga reaktorer skulle inkluderas i beräkningen bidrar den med 11 procentenheter och andelen fossilfritt skulle vara 78 procent 2030. Detta är dock inte en möjlighet utifrån kraven i Förnybartdirektivet. I planen presenteras även måluppfyllnaden gentemot de submål som finns i det omarbetade Förnybartdirektivet.

Dimensionen har även uppdaterats utifrån förändringar i befintlig politik och kompletterats framför allt vad gäller styrmedel och åtgärder inom skogsbruks- och jordbrukssektorerna.

I dimensionen **Energieffektivitet** presenteras bland annat Sveriges utveckling gentemot det vägledande nationella energieffektiviseringsbidraget samt ackumulerade energibesparingar i slutanvändningsledet (energispåbetinget) enligt det omarbetade Energieffektiviseringsdirektivet (EED)¹².

Sverige har meddelat EU-kommission ett vägledande nationellt bidrag till unionsmålet på 350 TWh slutlig energianvändning 2030 baserat på Energimyndighetens scenarier som tar hänsyn till att klimatomställningen förutsätter en kraftig elektrifiering för att fasa ut svårreducerade växthusgasutsläpp samt en nyindustrialisering som är elintensiv. EU-kommissionen meddelade i mars 2024 ett korrigerat vägledande nationellt bidrag för Sverige som uppgår till 296 TWh slutlig energianvändning 2030. Det innebär att energianvändningen skulle behöva minska med 19 procent jämfört med den slutliga energianvändningen 2022. Med befintliga och planerade styrmedel förväntas Sverige inte nå sitt vägledande bidrag.

Den samlade mängden ackumulerade energibesparingar till följd av svenska styrmedel under hela perioden 2021–2030 uppskattas till cirka 170 TWh. Detta resulterar i ett gap om cirka 67 TWh mot det sparkrav (237 TWh) som ska uppnås i Sverige för samma period.

Dimensionen har även uppdaterats utifrån andra krav i det omarbetade energieffektiviseringsdirektivet (EED) men mycket arbete kring

¹² EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV (EU) 2023/1791 av den 13 september 2023 om energieffektivitet och om ändring av förordning (EU) 2023/955 (omarbetning).

Datum
2024-04-19

implementeringen av olika artiklar pågår just nu i parallella uppdrag som inte är slutförda. Planen har inte heller kunnat uppdateras utifrån förändringar i direktivet om byggnaders energiprestanda (EPBD) då detta ännu inte beslutats formellt.

För dimensionerna **Energisäkerhet, Inre energimarknaden** samt **Forskning, innovation och konkurrenskraft** finns inte mål att följa upp på samma sätt som i de ovanstående delarna. Men i följande stycken beskriv kortfattat vilka större uppdateringar som gjorts i dimensionerna sedan det utkast som lämnades till EU-kommissionen 2023.

Dimensionen **Energisäkerhet** har uppdaterats, delarna om olja och gas har utvecklats något och texten har kompletterats med skrivningar om kärnkraft ur ett energisäkerhetsperspektiv.

Texterna inom dimensionen **Inre energimarknaden** har uppdaterats och kompletterats bland annat gällande den nya elmarknadsutredningen, flexibilitet, tillståndprocesser och kortare ledtider (för elnät), energifattigdom samt utvecklingen på vätgasområdet.

Dimensionen **Forskning, innovation och konkurrenskraft** har uppdaterats kring aktuella projekt. Kommande energiforskningsproposition lyfts också som en viktig förutsättning för planerna framåt.

Den aktuella politiken beskrivs utförligt i **kapitel 1** baserat på det som kommunicerats i Tidöavtalet, regeringens klimathandlingsplan respektive den energipolitiska inriktningspropositionen. Texter om samråd och involvering vid framtagande av planen har också utökats för att beskriva på vilket sätt bransch, myndigheter och organisationer involverats vid framtagande av de olika inriktningsdokumenten för politiken.

I **kapitel 5** har underlaget utvecklats genom att beskriva befintliga och planerade styrmedels effekter. Underlaget har särskilt kompletterats med makroekonomiska effekter, fördelningseffekter, investeringar samt en särskild fördjupning i kompetensförsörjningsfrågor.